

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТАН»

УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ
МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ
СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ.

43-йил чиқиши
№ 51 (11800).

Пайшанба, 2 март, 1961 йил.

Баҳоси 2 тийин.

ЖАНГОВАР ЁРДАМЧИ

Ленинчи комсомол шонли Коммунистик партиянинг таянчи, жанговар ёрдамчиси. Ҳамидаев, ҳозир — мамлакатимизда коммунистик жамият қурилиши кенг авж олдирилган тарихий даврда ҳам халқ ҳўжалигининг бирон соҳаси йўқки, унда комсомол ва у ўз орақидан ерғаштиратган совет ёшлари актив иштирок этмаётган бўлсин. Ҳабабларимизнинг ташкилотчиси ва илҳомчиси жонажон партияимизнинг тақрирқилари ҳамма вақт ҳозир-жабоб комсомол буюк етти йилликнинг улғув рожаларини муваффақият равида амалга ошириш, саноат корхоналари, қурилишлар ва транспортда техника тараққиёти-ни тезлаштириш, коммунистик қишлоқ ҳўжалигини жадал ривожлантиришдек умумхалқ ишига гўят зўр ҳисса қўшиб келмоқда.

Бунини биз республикамиз комсомолнинг қудалик жўшқин фаолияти мисолида ҳам равишан қўшимиз мумкин. Корхона ва қурилишларда коммунистик мусобақа байроғини тобора юксак кўтарайтган пешкашлар, колхоз-совхозларда қишлоқ ҳўжалик экинларидан, айниқса пахтадан муттаасил юқори ҳосил олиб келадиган новаторлар, деҳқоннинг оғирини енгил қилдиган муҳир механизаторлар, чорвачиликни ривожлантириш ва унинг маҳсулдорлигини оширишда ажойиб кўрсаткичларга эришадиган азаматлар орасида комсомол ва у олга етаклаётган ватанпарвар йигит ва қизлар кўпчилигини ташкил этишни кимга аён эмас! «Ташкельмаш» заводидан Аркадий Толоухин, тўртқўллик агроном-бригадир Рўзигул Болтаева, қишлоқ қаҳрамон меҳнатқўру Турсуной Охунова, Пахтакор райолик дондор чорвадор Равшан Саидов, «Совой» совхозининг машхўр чўчқабўри Анатолий Пустовалов, шофирконлик миришкор Жўржиков Очил Мўминов, Оржоникидзе районлик муҳир сўт-сوغуви Зўхра Қомилова шулар жумласидандир. Ўзбекистон комсомол-ешлари қишлоқ ҳўжалигини, бириччи галда, унинг етакчи тармоғи бўлган пахтачилликни комплекс механизациялаштириш учун курашининг олдинги сафида бораётганлиги айниқса қўвончлидир.

КПСС Марказий Комитетининг январь Пленуми мамлакатимиз қишлоқ ҳўжалигини юксалтиришда янада кескин бурилиш ясам, аҳоли жон боши ҳисобига қишлоқ ҳўжалик маҳсулотлари етиштиришда Америка Қўшма Штатларига етиб олиш ва ундан ўзи кетиш юзасидан белгиланган вазифаларни тезроқ амалга ошириш зарурлигини қатъий қилиб қўйди. Шу билан бирга Марказий комбўт совет халқини шу оламшумул тарихий вазифани амалга оширишга муносиб ҳисса қўшишга чакирди.

Республикамиз меҳнатқашлари олдидан бу йил она-Ватанга 3 миллион 200 минг тонна «оқ оғдин», 8 миллион пуд галла, 200 минг тонна гўшт, 418 минг тонна сўт, 14 минг 660 тонна пилла ва шунингдек бошқа қўпгина қишлоқ ҳўжалик маҳсулотлари етказиб беришдек масъулиятни вазифа турибди. Ҳозир бутун совет халқи қабир республикамиз меҳнатқашлари ҳам зўр сийси қўтаришни руҳ билан севинки партияимизнинг шу йил октябрь ойида бўладиган XXII съезидига пухта тайёрий қўрмоқда. Съезд қиларишги тўғрисидаги қўвончлик хабар ҳамма ерда мисли қўрилмаган даражада ижодий меҳнат вазиетини вужудга келтирди. Шу тарихий куларда ҳамма жойда партия Марказий Комитетининг январь Пленуми қарорларини сўзсиз бажариш, етти йилликнинг унчинчи йилида деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларини етиштиришни кўпайтиришда намунали кўрсаткичларга эришиш тадбирлари белгиланмоқда.

Қишлоқ ҳўжалигини ривожлантириш умумхалқ иши бўлиб қолди! Шунинг учун Пленум томонидан

мамлакат олдига қўйилган бу улкан вазифалар комсомол ташкилотларидан, барча комсомол ва ёшлардан ҳам янада зўр гайрат кўрсатиб ишлашни, бу режаларни рўйбга чиқаришда партияга ҳарқачонгидан кўпроқ ёрдам беришни талаб этади. Чунки ўртоқ Н. С. Хрушчев уқтириб ўтганидек, қишлоқ ҳўжалигини ривожлантириш учун курашда комсомолнинг роли гўят каттадир. Ёшларнинг актив иштирокисиз ҳўжалик қурилиши вазифаларини муваффақиятли ҳал қилиб бўлмайди. Комсомол аса партия топирагини бажониди адо этишни, ҳал қилувчи улашқаларга ёшларни олиб боришни ўзи учун шарафли иш деб билди. Ўзбекистон ЛКСС Марказий Комитетининг январь Пленуми муносабати билан республика комсомол ташкилотлари олдига турган конкрет вазифаларни яна бир марта уқтириб ўтди.

Республикамиз комсомол ташкилотлари бу вазифаларни амалга оширишда ўз ўринларини, янги марраларни белгилаб олмақдалар. Бу жиҳатдан «Чиркельмаш» заводи комсомол-ешларнинг ташаббуси елиққатта сазовдордир. Улар Пленум қарорига жавобан қишлоқ ҳўжалик машиналари ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун корхоналарда янги резервларни қидириб топиш ташаббусқори бўлибди.

Марказком Пленуми қарорларидан илҳомланган Бўёндин номли колхоз (Жиззах район) комсомол-ешлари ўз ҳўжаликларида қишлоқ ҳўжалик маҳсулотлари етиштириш юзасидан етти йилликнинг охири марраси — 1965 йилга мўъалланган даражага эришишга аҳд қилдилар. Улар ҳўзир кўклам экни кампаниясига тайёрийлиги бутун жаҳда бўйлаб кучайтириб юборишда фаол қатнашмоқдалар. Комсомол-ешлардан аборат ташаббусли ишланган 22 эканжа ўз агрегатини чигитни квадрат-улаб ақишга шайлаб қўйди. Колхоз ёшларидан йигирматаси механизация билим юртда, ўн биттаси (шундан бештаси хотин-қиз) механик-ҳайдовчилар тайёрийлаш курсида ўқимоқда. Комсомол ташкилотли йигит-қизлардан яна ўлтасини чорва фермасига аборди, ўнчи кўшн маккажўҳори етиштириш иши билан шугулланган.

ЛКСС Марказий Комитетининг январьда бўлиб ўтган пленуми мамлакатдаги бир қанча муҳим анишоотларни, шу жумладан республикамиз территориясидаги Чимқўрғон, Кампировот, Жанубий Сурхон сув оборлари қурилишини ҳамда Жанубий Миразчул каналининг иккинчи навбат қисмини Бутуниттифоқ комсомол зарбдор қурилиши деб эълон қилди. Янги ерларни ўзлаштириш, суғориш тармоқлари ва ирригация ишшоотлари қуришда бой тажрибага эга республикамиз комсомол-ешлари бу зарбдор қурилишларда, шунингдек Қарши, Миразчул, Марказий Фарғона чўлларини пахтазор ва борроғларга айлантиришда актив иштирок этишни ўзларининг муқаддас бурчлари ҳисоблаб, сафарбарлиги эълон қилдилар.

Комсомолнинг кучи—партия раҳбарлигидандир. Демак, республикамизнинг маҳаллий партия органлари, колхоз-совхоз партия ташкилотлари ёшларнинг барча қимматли ташаббусларини дарҳол қўллаб-қувватлашлари, ҳар бир колхоз-совхозда уларнинг оташини куч ва гайратларини ҳўжалик олдига турган конкрет вазифаларни адо этишга йўналтиришлари лозим. Шунингдек улар совет ёшларини коммунистик руҳда, меҳнатда меҳр-муҳаббат руҳида тарбиялаш ишда комсомол ташкилотларига доимо кўмаклашишлари керек.

Комсомол ва ёшларнинг барча куч ва гайратини партия Марказий Комитетининг январь Пленуми томонидан олдимида қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажаришга сафарбар қилайлик.

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТАН» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР.

МАГИСТРАЛЧИЛАР БАҲОР ТАРАДДУДИДА

БАҲОР шабодаси эсиб қолди. Далаларда меҳнат авежида чиқмоқда. Машинасозлар қишлоқ ҳўжалиги учун янги машиналар етказиб беришга ошқабтирилди. Деҳқонлар она шу машиналарни олиб чиғит, дон экинга шайлабди турбдилар. Баҳор деҳқон ва машинасозликка эмас, магистралчиларни ҳам септарбодиди қўйди. Заводлардан, элеваторлардан, оморлардан вазонларга ортайётган ўғит, уруғлик чиғит ва дон деҳқон ёлғарига вақтида етказиб бериш керак. Ҳозир қабир станцияга қарамак, қабир юк тушириш-орғини ҳўжаликда бўламан оғир юкка етказиларини сурқибди ўғит бораётганини, вазонларга юк орбитуширилайётганини кўрасиз.

Магистралчилар шу куннинг энг асосий юк—қишлоқ ҳўжалиги юкларини ташиниш ҳар қачонидан ҳам тезлаштирмоқдалар. Февраль ойида биринчи Салор станцияси коллектив «Чиркельмаш» ва «Ўзбексельмаш» заводларидан тайёрланган неча юзлаб селка ва култиваторларни жўнатдилар. Самарқанд, Қўқон, Чирчик темир йўл станцияларининг коллективлари колхоз ва совхозларга ўғит етказиб беришни жадаллаштирмоқдалар.

Тошкент темир йўлчилари Закавказье республикалари, Тожикистон, Туркменистон, Қозғоғистон пахтакорларга қишлоқ ҳўжалик машиналари, маҳаллий ўғитлар, уруғлик чиғит, запас қисмлар ва бошқа қишлоқ ҳўжалик юкларини мўддатидан олдин етказиб бераётирлар.

Н. КРАВЧЕНКО.

ФУРСАТ КУТИБ ТУРМАЙДИ

Кўкламга тайёрийлиқни текшираимиз

— Бизнинг шароитимизда, — деди Музаффар Қўрбонов, — ҳосилдорлиқни кўтариш кўп жиҳатдан гектарда белгиланган рўза тулларини тўла таъминлашга боғлиқдир. Чигитни текис ундириб олиш учун аввало ерининг шўрини ақишлаб ювиш шарт. Хайдаган ва суғоришга тайёрийланган ерлар текис бўлиши, парталининг ҳамма жойи қондириб сугорилиши керак. Шундай қилгандагина ерининг белгиланган шўр сатҳи тушулади. Тулқоннинг устига қатлам шўрдан ювилади. Биз бунини қўйилмаши тажрибада синаб қўрғамиз.

Тажрибадор деҳқон ўртоқ Музаффар Қўрбонов раҳбарлик қилувчи «Романтан» совхозининг биринчи бўлими ана шу тадбирларнинг ўз вақтида амалга ошира бори, ҳосилдорлиқни йил сайин кўтармоқда. Бўлим бутун пахта тайёрийлаш лавини ошириб бажарибди. Ўзга қатор ораларини текис қилмоқда. Колхоз пахта етиштиришнинг таънариқини бошқа бўлим ва бригадаларга қараганда анча авваллаштирди.

Қўрғонлик ери шўрхўр ҳисобланган Романтан районидан «Коммунизм» Энгельс номли колхозга аъзолари ҳам агротехника қондалари кенг қўлланиб, пахтадан доимо юқори ҳосил оладилар, лавини ошириб бажардилар. «Коммунизм» колхозини ўтган йил шўрхўр ерларнинг ҳар гектаридан 27 центнердан ошириб пахта ҳосили олиб, Колхознинг айрим бригадаларини гектаридан 30 центнердан ошади пахта топишди. Лекин, райондаги колхозларда ва совхозининг бўлимларида илгорларнинг бу қимматли тажрибаси оммашайлаштирилмади. Қўз, иш даврида ҳам, ерни экиншга тайёрийлашда ҳам қатта нуқсонларга йўл қўйилди. Шўрдоғланган ерлар ақишлаб текисланмади. Кичик-ичкик поллар олиб, қондириб сугориламади. Ерининг шўрини ювиш сифатли ўтказилмади. Сув етарли бўлишига қарамай бутун ҳам райондаги қўпчилиги колхозларда ва совхозининг бўлимларида шўрли ҳато ва камчиликлар солинди, бўлиди. Октябрда, «Сталинград» Лекин номли, Қарл Маркс номли, Хрушчев номли колхозларда лавини бажариш ўқда турсин, гектаридан олинган ҳосил ҳам анча камийиб кетди. Ўтган йилда райондаги 154 бригадалар 110-тас пахта тайёрийлаш лавини бажармади.

Пахта лавини фақат 66 процент бажарган, кейинги бир йил илдига ҳосилдорлиқни гектарига 6 центнер камайтириб юборган Ленин номли колхозда бўлиди. Бу йилнинг ҳўжаликда чигит экинчилиги ерларнинг ҳали яримини ҳам сугорилмаган. Беришдан сувдан тўғри бойланишни йўқ, Сменадаб нечаюкундуз сув бериш ташкил қилинмагани орасида, нечаклари сув каяр тўғри келса ўшаёқча оқили йўл ва ариқларини сув босиб ётдиби Колхоз раиси Сафар Шарипов, партия ташкилотнинг секретари Гафур Аслонов ўртоқлар сув кам берилаётганини

Н. С. ХРУШЧЕВ ВА Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ МАРОКАШ ҚОРОЛИ ХАСАН II ГА ТЕЛЕГРАММАЛАРИ

МОСКВА, 8 февраль. (ТАСС). СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев Марокаш қорали Хасан II га телеграмма юбориб, уни Марокаш тахтига ўтириши билан табриқлади. Совет ҳўкуматининг бошлиғи иккала мамлакат ўртасида мавжуд бўлган янги муносабатлар бундан бўён ҳам қимматли ва бўстли руҳда, халқаро ҳамкорлиқни ва тинчлик-мустақилликни таъминлашда йўлда ривожланади, деб ишонч билдиради.

БМТ Бош Ассамблеяси XV сессиясининг иккинчи қисмида қатнашадиган СССР делегацияси

СССР Министрлар Совети БМТ Бош Ассамблеяси XV сессиясининг иккинчи қисмида қатнашадиган СССР делегациясида: А. А. Громико (делегация бошлиғи), В. А. Зорин, А. А. Соболев, С. Г.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев ўз телеграммасида Хасан II га унинг Марокаш қорали деб эълон қилини муносабати билан табриқлар йўллади. У, Марокаш қоралига Марокаш қоралининг мустақиллигини янада мустақамлашга, Марокаш билан Совет Иттифқи ўртасида дўстона муносабатларни мустақамлашга қаратилган қатта давлат фаолиятида муваффақиятлар тилади.

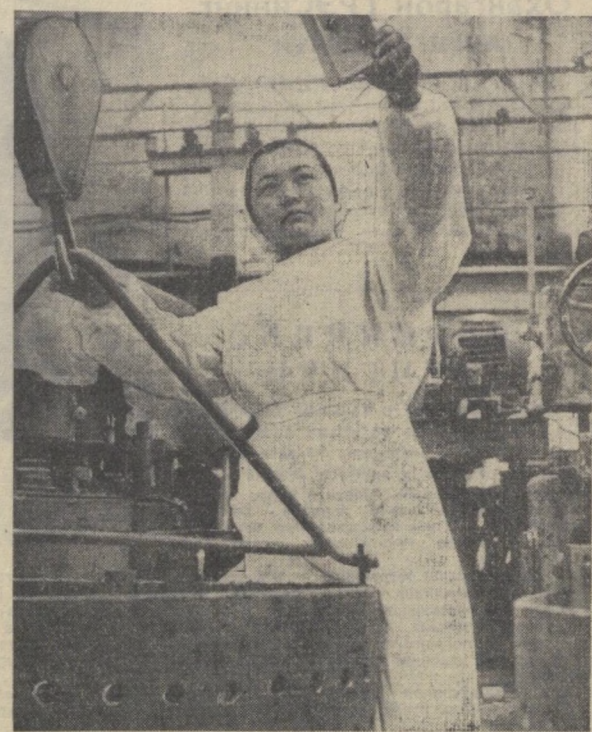
Бундан ташқари, делегация аъзоларининг ўринбасарлари, масъалачилар ва экспертлар ҳам таъйинланди.

Ваҳоланки қўпгина районлар, колхоз ва совхозлар ўтган йилги ҳосилдорлик текшириш ҳўса чикриб олмадилар ва ана ўша хато-

КПСС XXII СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

Саноат корхоналарида, қурилиш ташкилотларида, колхоз ва совхоз далаларида партия XXII съезди шарафига бошланган социалистик мусобақа тобора авж олиб бораётир. Шаҳрсабаддаги консерва заводининг ишқиси Тўлган ҚАРШИЕВА ана шу мусобақда ажойиб ютуқларга эришадиган минг-минглар ишчиларининг биридир. Ўртоқ Қаршиева ишлаб чиқариш топирагини доимо ошириб бажариб, ҳаммага намуна бўлмоқда.

А. КИМ ФОТОСН
(ЎзТАГ фотохроникаси)

ТАШАББУСКОРЛАР БРИГАДАСИ

САМАРҚАНДАГИ «Хўжим» пиллакашлик фабрикасининг азамат ишчилари ва инженер-техник ходимлари тўқмачилик саноатига юқори сифатли илақ толаси етказиб бериш юзасидан ўз зиммаларига социалистик мажбурият олган эдилар. Коллективнинг ўтган икки ой мобайнида эришкан муваффақияти социалистик мажбуриятнинг реал эканлигини аққол қўрсатиб турибди. Январ ва февраль ойида янги маҳсулот ишлаб чиқариш лавини асқа ошириб бажарилиди. Ишлаб чиқарилаётган илақнинг 85 проценти биринчи сорта қабул қилинди.

Меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таънариқини камайтириш ва сифатини ақишлаш учун астойдил курашадиган коллектив орасида ташаббускорлар кўп. Шулардан бири Тамара Исҳоқова бошқартаган бригада аъзоларибдилар. Тамара «КМС-10» илақ ўраш дастгоҳининг унумдорлигини оширишга қаратилган муҳим тақабб қилди. Тамара ва унинг дўгоналари дастгоҳини чарх қалтакларини ҳам тақомиллаштиридилар. Қўза қўрғамиз бу тадбирнинг амалга оширилиши натижасида фабрикадаги жўда кўп дастгоҳларнинг унумдорлиги 2-2,5 процент ошди.

Янгида Тамара Валентина Газанова ташаббусига қўшилди, қолқ улашқа ўтди. Шу воқеанинг бўла-нича 15 кундан сак кўпроқ вақт ўтди. Аммо шу қисқа давр ичида қолқ бригада қаддини ростлаб олди. Бригада аъзолари илгорлар даражасида етиб олиш учун қизғин курашмоқдалар.

О. КАРИМОВ,
фабрика инструктори.

Урал қишлоқ ҳўжалик илгорларининг кенгаши очилди

СВЕРДЛОВСК, 1 март. (ТАСС). Бутун бир ерда Урал қишлоқ ҳўжалик илгорларининг кенгаши ўз иштини бошлади. Кенгашда КПСС

Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. С. Хрушчев иштирок этмоқда.

Кенгаши КПСС Марказий Комитети РСФСР Бюроси раисининг ўринбасари Г. И. Воронов очди. Урадаги областлар ва автоном республикаларда қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини етиштириш янада кўпайтириш тадбирлари тўғрисидаги масала муҳокана қилинмоқда.

Кенгашда биринчи бўлиб КПСС Свердловск область комитетининг секретари А. П. Кирпиченко ахборот берди.

Дўстлик ва мустақам ҳамкорлик неғизи

РСФСР билан Афғонистон ўртасида шартнома имзоланган кунининг 40 йиллиги муносабати билан, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев Афғонистон бош министри Сардор Муҳаммад Довудга табрик телеграммаси юборди.

Давлатларнинг тенг ҳўкумдари, ўзаро ҳўрмат ва бир-бирининг ички ишларига аралашмаслиқдан иборат ленинча принципларга асосланган бу шартнома, деиладил телеграммалар, Афғонистон миллий мустақиллигини мустақамлашнинг, шунингдек икки яхши қўшн — Совет Иттифқи билан Афғонистон ўртасида дўстона муносабатларни ва мустақам иқтисодий ҳамкорлиқни ривожлантиришнинг ишончли гарантисига бўлди.

Афғонистон бош министри вазифасини бажарувчи Али Муҳаммад Н. С. Хрушчевга юборган телеграммасида 40 йил давомида иккала давлат ўртасидаги муносабатларни белгилаб келган яхши қўшнчилик, дўстлик ва фойдалан ҳамкорлиги Афғонистон ва СССР халқларига ўзининг самарали натижаларини берди, дейди.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев ва Афғонистон қорали Муҳаммад Зоҳир шўх бир-бирларига табрик телеграммаси юбордилар.

Шунингдек СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико ва Афғонистон бош министрининг ўринбасари ва ташқи ишлар министри Муҳаммад Наим ҳам бир-бирларига табрик телеграммалари юбордилар. (ТАСС).

ҲАР БИР ДАЛАНИНГ ЎЗ АГРОТЕХНИКАСИ БЎЛСИН

ТЎРТКЎЛ (Қоракўлгоғистон АССР), 1 март (ЎзТАГ). «Ленинград» колхозининг пахта далалари шахмат тахтасига ўхшайди. Ҳар бир участка ўз тупроғига эга. Бирининг тупроғи қўмқоқ, иккинчиники шўрқоқ, унчинчисиники шайлаб ва ҳоказо... Колхозчилар ҳар бир участканинг унумдорлигини қарор берди, уларнинг ҳар қайсини учун маҳсул агротехника тадбирларини белгиладилар. Бу тадбирлар далаларининг унумдорлигини қарийб учдан бир қисмига ошириш имконини беради.

Ориқ ерли далаларга ҳўзир 20 тоннадан гўнг ташиб тўқилмоқда. Ўғзани ўшиш дарида минерал ўғитлар билан уч марта озинлангирини ва озиқ эритмаси билан пурақашга қарши қилинди. Мутахассисларнинг ҳисоблашларига қўра, тупроқ структурасининг ўзгаришнинг гектаридан 20-25 центнердан, яъни ўтган йилдаги нисбатан икки баравар кўпроқ ҳосил олиши имконини беради.

Сизот суварли янги турган ерларда қатта ишлар қилинмоқда. Бу ерда солинадиган ўғит миқдори кўпайтирилган ҳолда ерининг шўр ҳато ювилади. Далалар ҳўзирдаги икки марта ювилади, маҳсул зовурлар қизилди. Колхоз правлениеси бундай участкаларда ҳосилдорлиқни ҳар гектарига қамиди 6-8 центнер оширишни мўъаллади.

Қўмқоқ ерларнинг ташиниш қўл, Бундай ерларга кўпроқ ўғит солиш билан бирга ҳалоқатли шамолларга қарши қўқамда бир қанча чоралар қўрилди. Ўғза тулларининг нормал қаминлиқда бўлиши учун далаларга гўнг сотиб қўйилди. Бундан ташқари, қўмқоқ ерлар одадагидан қўра икки марта кўпроқ сугорилади. Бу тадбир тупроқнинг ҳаммаша нам ҳолда сақлаш имконини беради.

ЧИГИТ ЭКИШНИ НАМУНАЛИ ЎТКАЗАЙЛИК

Бу йилги шароит одадагидек эмас. Унинг ўзига ҳос хусусияти—ёғинпарчиликнинг етарли бўлмаганлиги. Натюжада пахта далаларида нам етарли эмас. Республикасуи сув ичиданги қўпгина дарёларнинг манбаи ҳисобланган тоғларда ҳам қўра запараси олдинги йиллардагидан анча кам.

Бу эса колхозчилар ва совхоз ишчиларидан, қишлоқ ҳўжалик мутахассисларидан ва барча қишлоқ меҳнатқашларидан мамлакатта етти йилликнинг унчинчи йилида 3 миллион 200 минг тонна «оқ оғдин» етказиб бериш юзасидан олинган мажбуриятнинг бажарилишини таъминлаш учун бу йилги шароит хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда тахминий ва агротехника тадбирларини ижодий равишда амалга оширишни талаб қилди.

Ватанимизга тобора кўпроқ пахта керек. Ўртоқ Н. С. Хрушчев КПСС Марказий Комитетининг январь Пленумида сўзлаган тарихий нуқтада пахта жўда қатта ҳалқ ҳўжалиги аҳамиятини эълон қилди. Республикасуи бу муҳим ҳомашини етиштиришнинг асосий базиси эканлигини унутмаслик керак. Тўқмачилик саноатининг иши ҳамда аҳолининг пахтадан олинладиган маҳсулотлар билан таъминлаш янги пахта ҳосилини ошириш вазифасини қандай бажаришимизга боғлиқдир. Пахтадан бўладиган маҳсулотларнинг учдан икки қисми Ўзбекистонда етиштирилган пахтадан ишлаб чиқарилади. Бу эса республикамиз пахтакорларининг бутун Совет халқи олдига ўз мажбуриятларини бажариш учун масъулиятини оширади.

Ваҳоланки қўпгина районлар, колхоз ва совхозлар ўтган йилги ҳосилдорлик текшириш ҳўса чикриб олмадилар ва ана ўша хато-

МУТАХАССИСЛАР МАСЛАҲАТЛАРИ

<<

ларни тақоррормоқдалар. Жўда қатта ишлаб чиқариш имкониятлари бўлишига, об-ҳаво иссиқ келишига қарамай, дала ишлари кучайтирилмаган. Ер ҳайдаш ҳанузгача таъминланмаган. Шўр ювиш ва яхоб беришда сув ресурсларидан ёмон фойдаланилмоқда. Ҳолбунки, қўмқоқ бўлаётган бу йилги шароитда ҳар бир кубометр сувдан тўғри бойланишни йўқ, Сменадаб нечаюкундуз сув бериш ташкил қилинмагани орасида, нечаклари сув каяр тўғри келса ўшаёқча оқили йўл ва ариқларини сув босиб ётдиби Колхоз раиси Сафар Шарипов, партия ташкилотнинг секретари Гафур Аслонов ўртоқлар сув кам берилаётганини

Кўпгина районларда ўтказилган текширишлар шўр ювиш назоратсиз ўтказилганлигини, айниқса Фарғона ва Бухоро областларида ерларнинг шўри сифатсиз ювилаётганини, сув исроф қилинаётганини ва гектарларнинг тўла бўлмаслигига, ўғзанин сийрак бўлишига ҳўзирданқой йўл очиб қўйилганлигини кўрсатди.

Ер текислаш, эгитларни текислаш, ер бурчакларини ҳайдаш, ерда намни сақлаб қоллиш учун боролаш ишлари ташкил этилмаган. Гўнг тўплаш ва сақлаш тўғри ташкил қилинмаган. Бу эса тупроқни озуқа элементлари билан бойитиш манбаи бўлган гўнгнинг қимматини пасайтиради. Қўпчилиги ҳўжаликларида минерал ўғитлар очқ ҳолда сақланмоқда.

Чигитни уларга аниқ ташлаб ақадиган селкалар учун уруғлик чигит тайёрлаш қонқарли бормаётгани ҳам ташвиш тугдирмоқда. Квадрат-улаб ақадиган селкаларнинг экинчаларини ўқитишда, техникани ремонт қилишда, у ёнги ён экинлари экин учун ер ағдиратишда, шунингдек экиншга тайёрийлик қилишдаги бошқа тадбирларни бажаришда жиддий камчиликлар бор.

Қўпгина агрономлар, механик-

торлар, ирригаторлар ва колхоз, совхозларда, қишлоқ ҳўжалик органдарида ишлаётган бошқа мутахассислар бундай камчиликларини яхши билдилар, аммо бу камчиликларини очиб ташламаётирлар, муросасозлик қилмоқдалар, бундай камчиликларнинг колхоз правлениеларининг, совхоз ишлаб чиқариш кенгашларининг ва район ташкилотларининг муҳокамасига қўймаётирлар.

Илмий текшириш муассасаларининг ўқув юртларининг илмий коллективлари амалий иш билан шугулланувчиларга ҳўзирги юз берган аҳолини тушуниб олишларидан ёрдам берилапти, уларнинг диққат-этиборини юқори ҳосил олишнинг асоси бўлган чигити текис ундириб олишнинг зарур тадбирларини шу нуқларда бажаришга қаратаётир.

Оммавий равишда чигит тунишига бир ой

Оҳангарон ГРЭСининг янги агрегати

ОХАНГАРОН, 1 март. (ЎзТАГ). Оҳангарон ГРЭСида янги — олтинчи агрегат монтаж қилиниб бўлди. Агрегатнинг қуввати 100 минг киловаттга барабар. Бундай ширк турбиналарга ҳозирча Ўрта Осиёдаги бошқа ҳеч бир электростанция эга эмас. 1962 йилда Оҳангарон ГРЭСининг қуввати 600 минг киловаттга етказилади.

НОРИННИНГ ТЎНҒИЧИ

Шўх Норин дарёси Тяншан чўққиларидан бошлаб, Фарғона vodiysига ошади. Бу тоғ дарёсининг энергетика қуввати Волгадан салгина оздир. Шу дарёнинг бўйида 27 гидроэлектростанциядан иборат ГЭСлар тизмаси барпо қилишга қарор берилди. Бу тизма Куйбисhev ГЭСига қараганда бир неча баравар кўп электр қуввати ҳосил қилиб беради.

Икки қардош республика — Ўзбекистон ва Қирғизистон чегарасида — Учқўрғон посёлкаси районига тизманинг тўнғич станцияси қурилмакда. Учқўрғон ГЭСи Фарғона vodiysидан энг катта гидроэлектростанция бўлади. ГЭС биносига тўртта агрегат билан бирга оқдан сув чиқариш нишони қурилади. Бу нишот орқали сувларни ва лойқаларни дарёга ташлаб чиқариб туради.

2,8 километрлик тўғон қурилиб, 4,5 миллион кубометр сув кетадиган сув оёбори ҳосил қилинади, бу эса дарёнинг ҳар йили қирғидаги 30-40 минг гектар қўриқ ерини ўзлаштириш имконини беради.

ГЭС қурувчилар КПСС XXII съездининг муносиб кутиб олиш учун мусобақани кучайтириб, бу йил планда қўзда тутилган бир агрегат ўрнига 2 та агрегатни ишга тушириш учун курашмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: 1. Қурилишнинг моҳир электр пайвандчиси Мансур Мингаев. У қуна-лик нормаларни камийди икки ҳиссадан бажармоқда. 2. Геодезистлардан Показз Исмомовлар (Ўғда) ва Тамара Пустобоева ўртоқлар. Бу қизлар қурилишга 10-синфни битириб келишган. В. Лейзерович фотолари. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Партия таш-килотларида НАЗАРИЙ КОНФЕРЕНЦИЯ

ҚАРИШИ. Шаҳар саноат корхоналари, муассасалар ва ўқув юрларида коммунистик ва ишчи партиялар вакиллари Москва Кенгашининг ҳужжатларини ўрганишга бўлган қизиқиш тобора кучаймоқда. Яқинда Хамза номидаги педагогика институтига ўтказилган назарий конференцияда тарих фанлари кандидати ўртоқ Захаровнинг «Коммунистик ва ишчи партиялар вакиллари Кенгашининг Баёни — бутун дунёда барқарор тинчликни таъминлаш программаси», ўқитувчилардан Самад Расулнинг «Пролетар интернационализи ва коммунистларнинг шовинизмга қарши кураши», Самадов ва Билолов ўртоқларнинг «Ер юзидан тинчликни сақлаш проблемалари ҳақида» ва бошқа темалардаги докладлари тингланган.

М. ТҶАЛАНОВ ИДЕОЛОГИЯ ХОДИМЛАРИНИНГ ИЙГИЛИШИ

БУХОРО. Сийёс ва илмий билимларни тарқатувчи област жамиятининг яқинда бўлиб ўтган пленумида идеология ходимларидан 300 киши қатнашди. Област партия комитетининг биринчи секретари А. Ризаев КПСС Марказий Комитетининг «Хозирги замон шарафига партия пропагандаларининг вазифалари тўғрисида»ги қарори ва жамият амалда ошириш зарур бўлган тадбирлар ҳақида доклад қилди. Шунингдек, обком секретари А. Қўчқоровнинг «КПСС Марказий Комитети январь Пленуми қарорларини пропаганда қилишда жамият аъзоларининг вазифалари тўғрисида»ги докладни тинглади. Музокараларда қатнашган жамият аъзоларидан У. Ҳамроев, Д. Исоев, И. Жумаев, Т. Рўзиевлар ва бошқа ўртоқлар меҳнаткашлар орасида олиб бораётган идеология ишларининг таъсирчанлигини оширишда тажрибаларни сузлаб бердилар.

М. НОСИРОВ. ДОКЛАД ВА ЛЕКЦИЯЛАР

ХЕВА. Район партия комитети тўпланган лекторлар, агитпункт мудири ва агитаторлар район секретари ўртоқ Раҳмоновнинг «Маҳаллий Советларга сайловлар ва идеология ходимларининг вазифалари тўғрисида»ги докладини муҳо-нама қилдилар. М. Жуманноров, М. Мамаинов, С. Юсупов, Ш. Ҳўжаев сингари лекторлар шу кунларда сайловчилар орасида «Совет сайлов системаси дунёда энг демократик система», «Депутат — халқ хизматкори» деган темаларда лекция ўқимоқдалар.

А. РАҲМОНОВ.

ЛЕКТОР—АТЕИСТ

Низом Жамолiddинов ўз соҳасининг илдан-илгисига пухта билан диндор лектор. Унинг лекторлик фаолияти ҳар жиҳатдан ибратли, ўрнак, бўлади. У омма орасида гапирган вақтда, ҳамманинг эътиборини дарҳол ўзига жалб этади.

Низом лекция ўқиганида одатдагидек минбарда туриб гапирганини ёқтиради. Аксинча, тингловчилар билан ёнма-ён ўтириб, энг аввал улардан ҳол-аҳвол сурайди, суҳбат давомида уларнинг энг зарур талаб-эҳтиёжларини пайқаб, гапни ўша масалага буюриб. Бироз ўтмай, қарабикки, лекция илмий-атеистик темада боради. Суҳбат давомида ундан «Ўртоқлар, бутунги темани: динга қарши кураш ҳақида» сингари умумий ибораларни бирор оғиз ҳам айтилмайди. Билим, факт ва ҳақас бўлган, бундай умумий ибораларга эҳтиёж қолдими? Динга қарши лекция ўқиш учун ҳар гап орасида «дин» сўзини қоралаб, «фан» сўзини рўқча қилавериш шарт эмас. Айрим диндорларнинг диндан қайтганлиги ҳақида матбуотга эълон қилинган мақолаларини, диннинг меҳнаткашлар учун нақадар катта зарар келтириши тўғрисидаги фикрлардан Низом Жамолiddинов фойдаланиб, лекцияни янада қизиқроқ қилиб беради.

Жамолiddинов сийёс илмий билимлар тарқатувчи жамият Андижон области бўлими ижтимоий фанлар секциясининг топиригига мувофиқ лекция тексти тайёрлаб берди. Унинг «Ислоҳ динининг келиб чиқиши ва реакцион моҳияти» темасидаги лекцияси жуда мазмунли, содда тил билан ёзилган.

Низом Жамолiddинов Пахтабод районидан Охунбобоев номидаги колхозда атеистик темада лекция ўқиди. У колхозда бориб, «қани, лекцияни қаерда ўқиймиз?» деганда лекцияни ўқиб бўлиб, бошқа жойга ошмади. Колхоздаги ҳаётини ҳаётини танишиди, у ердаги бозор диндорларни суриштириб, улар билан суҳбатлашиб, ҳозирги ҳаётимизга, айниқса совет фани эришгантаган аjoyиб ютуқларга муносабатини суради. Шубҳасиз, ҳар қандай диндор ҳам совет сунъий йўдошларни, фазо кемалари, қитъаларо ракета-ларимиз олдида лом-мим деймайди. Шундай қилиб, лектор маҳаллий шарафга асосланган янги материаллар олди.

Низом Жамолiddинов ўз-ўзидан шунақа лектор бўлиб қолгани йўқ, албатта. У дастлабки пайтларда анча қийналиб, тингловчиларнинг баъзи саволларига яхши жавоб қайтормайди. Бу нарсани уни руҳониялариди, аксинча янада кўпроқ му-толаа қилди. Жамиятнинг ижтимоий фанлар секциясидан тегшли ада-биятлар олиб, уларни синчиқлаб ўр-ганди.

БУХОРО ГАЗИ ОЛИМЛАР ЛАБОРАТОРИЯСИДА

Чет эл кўмир конларидан бирда фойдаланиб фалокат юз бериб. Бу, ботқоқ газ (метан) тўпланиб қолганлиги сабабдан юз бериб. Тўпланиб қолган ботқоқ газ ҳаво билан қўшилиб дах-шат билан портлаб ва катта ҳалокат келтириб. Бундай воқеа-лар капиталистик мамлакат-ларда тез-тез бўлиб туради.

Лектор Совет Иттифоқида бу куч инсонга хизмат қилишга бўйсундирилган. Маълумки, табиий газнинг 80-90 проценти ботқоқ газдан иборат кимёвий хомашё ҳисобланади. Ундан олинмаганга эътибор, ацетилен ва бошқа газлардан пластик маса-лалар, сунъий тола, синтетик каучук, эритма ва бошқалар ишлаб чиқаришда хомашё сифатида фойдаланилади.

Лектор ботқоқ газни этилиб ва ацетиленга айлантириш про-цессини анча мураккаб, биро-барини бу, қимматга тушади. Ўзбекистон ССР Фанлар ака-демияси физика-техника ин-ститутининг физика лаборато-риясида метандан кимё саноати учун хомашё етиштирилиши осон ва фойдали йўллари қи-дрилмоқда.

Пироллиз, яъни қиздириш усули, — дейди лаборатория

ХАЛҚ ТАЛАНТЛАРИ КЎРИГИ

Бутуниттифок насаба союзуларининг Марказий Совети ва СССР Ма-даният министрлиги шу йил май ойида ҳаваскор расмоларнинг ижо-дий кўригини ўтказди. Кўрик таъ-сирли санъат соҳасида иш олиб бо-раётган талантларни аниқлаш ва уларнинг ижодига яқиндан ёрдам кўрсатишни кўзда tutadi.

Кўрикка расмолар, ҳайкалтарош-лик, ўймакорлик, графика, куллик асарлари, гулдор гиламлар, нашта ва бошқалар қўйилди.

Ўзбекистон расмолари бу кўрик-ка пухта тайёрланмоқдалар. Шу му-носабат билан 5 мартда Тошкентда танланган асарларнинг республика виставаси очилди. Виставкага рай-он, шаҳар ва област кўрикларидан саралаб олинган асарлар қўйилди.

Ҳозир ўз таъсирли санъат тўғра-сига эга бўлмаган қорхона, муассаса ва ўқув юртини топиш қийин. Чир-

чиқ кимеғарлар маданият саройи, Тошкент тўқувчилар маданият саро-йининг студиялари, Самарқанд, Бу-хоро ва Қўқон шаҳар таъсирли санъати тўғрақлари айниқса яхши тайёрланмоқдалар.

Тошкент тўқувчилар маданият са-ройининг ўртоқ Я. Л. Фрумгарц раҳ-барлигидаги таъсирли санъат сту-диясида 50 дан ортиқ ҳаваскор рас-сом ишламоқда. Пигирув фабрикаси-нинг мастери М. Суттонов ва ду-радор В. Богдановларнинг асарлари гўзаллиги ва таъсирининг аниқлиги билан эътиборни жалб қилади.

Шунингдек Тошкент, Хева ва Нукусдаги нақдлар ва амалий санъат усталари ҳам кўрикка катта ҳозирлик кўрмоқдалар.

Ўзбекистон ССР Маданият ми-нистрлиги ва Ўзбекистон насаба со-юзулари Совети ҳаваскорларга ёр-дамни кучайтириш мақсадида рас-сомлар ҳамда республика халқ ижо-дий уйи ходимларидан бир группа-сини яқинда областларга юборди. Улар жойларда амалий ишни бош-лаб юбордилар.

Т. ОДИЛБЕКОВ.
Ўзбекистон ҳаваскор расмолари кўригини ўтказувчи респу-блика комиссиясининг аъзоси.

ШҶРЧИ РАЙОНИДА ЯНГИ КҶЗҶТЗОР

Боботроў ўрмон хўжалиги хўбим-лари Сурхон дарёси билан «Қум-қўрғон» канали орқалиғидаги қичик, қўриққа водийда янги ўрмон қўзғат-зори барпо этилди. Бу ерда 200 минг тундан ортиқ беҳи, тоғ, тарак ва дўб дарахлари қўшти ўтказил-ди. Ани пайтда Боботроў ўрмон хў-жалигининг тоғлиқ ерларида 500 гектар майдонда янги пистазор ташкил қилинди.

ЯПЛОВЛАРГА СЎВ КЕЛДИ
Илгари «Оқ қалчқой» совхози учинчи фермасининг қўй-эчкиларини қандай 5-6 километр жойда қайдаб бериб сўғироларди. «Термизлик» ишчи ва хизматчилари яқинда бу ишдан водворовод қориди.

Бундан ташқари, совхоз иррига-торлари ҳамда қорвдорлари Бобо-тоғнинг чамша ва бўёқ сувлари-дан самарали фойдаланиб, қадими-бир йил ичида 80 минг гектар янги ялловни ўзлаштирилди.

КУЕНЧИЛИК РИВОЖЛАНМОҚДА
Утган йил бадорда Сталин номи колхоз қорвдорлари қўйчилик фермаси ташкил этиб, икка тажри-бали қўйчилик И. П. Қўйчиови бошлиқ қилиб ташкилланган эдилар.

Қўйлар 8 ойда 30 бошдан 330 бош-ча кўпайди. Уларнинг 150 таси се-микитрилиб, ёғишга топирилади. Шу йил январь, февраль ойда-рида аҳолига яна 500 килограмм қўй ёғиштириш сотилиб, давлатга 100 та қўй териси топирилади.

Колхоз қорвдорлари етти йил-ликнинг ичинчи йилида қўйлар со-нини 5000 бошга етказиш мақсуд-ида ишлайди.

А. ХАЛИЛОВ.
«Қизил Ўзбекистон» мухбири.

ҚИШЛОҚЛАРДА ЯНГИ ҚУРИЛИШЛАР

Чирқоқи районда колхозларро қурилиш ташкилоти ташкил этилган-га 9 ой бўлди. Бу ташкилот қис-қа вақт ичида колхозларга 2000 квадрат метрли 17 та уй-жой, мак-таб-интернат учун 80 койкалик ётоқхона, 1200 бот қўйча жойлаша-рини қўйча ва шунга ўхшаш бир неча боти қўйиб берди. Қури-лиш ташкилотининг 85 кишилик коллективи 1960 йил учун белги-ланган қурилиш планини муваффа-қия қилиб бажарди. Колхозларро қу-рилиш ташкилоти қурган бинолар-нинг таннаҳи колхозларнинг ўзи қурган биноларга нисбатан анча ар-зонга тушди.

Етти йилликнинг учинчи йилида қурилиш ташкилоти 4100 квадрат метр территорияни эгаллаётган 40 та уй-жой биноси, 1 та колхоз прав-ление биноси, 6000 дан ортиқ қўй-ча синалган 7 та қўйча, 3 та ситирихона қурилиш планлаштирди.

Ж. ТАЙЛОВ.

Биз, — дейди колхозларро қурилиш ташкилотининг раиси ўртоқ А. Қажоров, — планлаштирилган объектлардан ташқари, яна колхоз-ларро маданият саройи ҳам қура-миз. Буларнинг ҳаммасини 10 ой ичида қурилиш мўжлазидик. Бу-нинг учун бизда етарли шарафот бор. Қурилиш ташкилотининг коллек-тиви бу йил гишт заводи ва гишт преслайдиган станокни цех қўрди. Бу объектлар қурилгандан кейин қурилиш материалларини бир қис-ми ташкилотнинг ўзида тайёрла-нади.

Колхозларро қурилиш ташкилоти аҳоли ишайдиган қўлаб уй-жой ва жомоат бинолари қуришда катта роль ўйнамоқда.

«ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

„МАЗА-МАТРАСИЗ ТАОМЛАР“

Шу сарлавха остида босилган хабарда Қорағалпоғистон АССР, Хўжайли шаҳридаги умумий ов-қатлашни муассасаларида лавазим таомлар тайёрлашда эътибор берилмаётгани, матбуот жамияти-га қарашли ошхоналарда эса, ке-надан қолган овқатларнинг сотили-ши, таомлар сифатининг пастлиги, ҳурадаларнинг талаби қондирил-маётгани таъкид қилинган эди.

Ўзбекистон КП Хўжайли район комитетининг секретари ўртоқ А. Абдуқаюмов газета таъкиди тўғ-рисида редакцияга қуйидагиларни хабар қилди:

Хабарда келтирилган фактлар тўғри бўлиб қикиди, текшириш натижасини район матбуот жамия-тининг умумий йиғилишида муҳокама қилинди. Тошларнинг сифатини яхшилашга эътибор бер-маганлар вазифасидан четлати-рилди.

Тайёрланмаётган овқатларнинг хи-лини қўйайтириш, сифатини ях-шилаш, умумий овқатлашни муас-сасаларида санитария-гигиена ҳо-даларига тўла роя қилишга қарат-илган тадбирлар белгиланди.

Матбуот жамияти правлениси-нинг аъзолари шу кунларда белги-ланган тадбирларни амалга оши-риш устида қаттиқ назорат олиб бормоқдалар.

ДУНЁДА ЭНГ ДЕМОКРАТИК СИСТЕМА

Шу йил 5 мартда Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатлари област, шаҳар, район, қишлоқ ва посёнка Советларига янги сайлов-сайдлов ўтказилди. Мамлакатимизда давлат ҳокимияти органлари сайлов катта сийёс аҳамият-га эга бўлган воқеалар. Бу йилги сайловлар социалистик экономика ва маданиятнинг ҳамма тармоқла-ри янада кудратлироқ даражада юксалиётган, мамлакатимиз ме-хнаткашларининг сийёс активлиги ва меҳнат гайрати жўш урган ва-зиятда ўтказилди.

Ўзбек халқи СССРдаги барча халқлар сингари меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлар-га сайловга тайёргарлик кўр-моқда. Ўзбекистон меҳнаткашлари 5 мартда Коммунистик партиянинг ички ва ташқи сийёсати учун, со-циалистик халқ хўжалигининг янада юксалиши учун, халқ-мийнинг молий фаровонлиги ва маданий савиясини мўстасла оши-риш учун, бутун дунёда тинчлик-ни сақлаш ва мустақамлаш учун овоз берадилар.

Сайлов дунёда энг демократик конституция асосида, дунёдаги энг демократик сайлов системаси асосида ўтказилди. Ўзбекистон ССР Конституциясига биноан, меҳнаткашлар депутатлари Совет-ларига сайлов умумий, тенг ва тўғридан-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида, ишнинг овоз бериш йўли билан ўтказилди. Бу принциплар меҳнаткашларнинг СССР давлат ҳокимиятидаги ҳамма ваколатли органларини шакллантиришда реал иштирок этишларини таъминлайди. Совет сайлов системасида чи-накам социалистик демократизм, совет тўзумининг чинакам халқ-чилигини ақ эттирилган.

Умумий сайлов ҳуқуқининг мо-ҳияти шундан иборатки, 18 ёшга тўлган СССР гражданиларнинг ҳаммаси ички ва миллатидан, яни-чи ва диний эътиқодидан, маълу-моти ва ўқроқлигидан, ишқимон-и келиб чиқиши ва муқимлиги ҳамда ўқимлигида фаолиятдан қатъи на-зар, давлат ҳокимиятининг маҳал-лий ва олий органларига сайлаш ва сайланиш ҳуқуқига эгадилар.

Меҳнаткашлар депутатлари Со-ветларига 18 ёшга тўлган, итти-фокчи ва автоном республикалар Олий Советларига 21 ёшга тўл-ган ва СССР Олий Советига 23 ёшга тўлган гражданилар сайла-ниши мумкин. Хотин-қизлар эркак-лар билан баб-баравар сайланиш ва сайланилади. СССР Қурулди Кўн-ларда хизмат қилаётган граждани-лар ҳам совет сайлов ҳуқуқидан тўла фойдаланиладилар.

Тенг сайлов ҳуқуқи деган сўзи-нинг маъноси шундан иборатки, ҳар бир граждани сайловда факт-биргина овозга эга ва ҳамма гра-жданлар сайловда барабар асосла-рда қатнашадилар.

Мамлакатимизда сайловлар яши-рин овоз бериш йўли билан ўтқа-зилди. Бу эса, сайловчиларнинг ўз иродаларини эркин равишда билдириши ва уларнинг муста-қиллигини таъминлайди.

Совет сайлов системаси СССР гражданиларига сайлов ҳуқуқини бериш билан бир вақтда бу ҳуқуқ-нинг амалда оширилиши учун ре-ал имконият яратди.

Мамлакатимизда депутатликка кандидатлар кўрсатиш тартиби ҳам чинакам демократик принци-па асосланган. Совет Конститу-цияси бу ҳуқуқни меҳнаткашлар-нинг жомоат таъкилотлари ва пар-тия ташкилотларига, насаба союзла-рга, кооперативларга, ёшлар жа-мийатларига ва маданий жамий-атларга беради. Кандидатлар кўр-сатишнинг бундай тартиби СССР давлат ҳокимиятининг олий ва ма-ҳаллий органларига депутатлар кўрсатишда бутун совет халқининг иштирок этишини таъминлайди.

Совет сайлов ҳуқуқини шунинг-дек овоз бериш натижаларини аниқлашнинг демократик тартиби-ни ҳам белгилайди. Овозларнинг абсолют кўпчилигини, яъни ҳамма овозларнинг 50 процентдан кўпро-гини олган киши сайланган деб ҳисобланади. Кандидат учун бе-рилган овозлар ҳамма сайловчи-ларнинг аридан камрогини таш-кил этган тақдирда мақсуд сай-лов округи бўйича янги сайлов белгиланади.

Совет сайлов системасининг энг муҳим принципларидан бири —

депутатларни қақириб олиш ҳуқу-қинининг. 141-моддаси депутат-ларни қақириб олиш ҳуқуқини бе-ларли. Қонун билан белгиланган тар-тибда сайловчилар қўйилишининг қарорига биноан ҳар бир депутат хоҳлаган вақтда қақириб олиниши мумкин.

Буржуазия мамлакатларида му-таво бошқа манзарили кўраимиз. В. И. Ленин буржуа ва социали-стик демократиянинг туб эянлиги-ларини яққол кўрсатиб берган эди. Буржуазия демократияси сохта бў-либ, доимо бойлар учун алдамчи-лик бўлиб қолади. Буржуазия де-мократияси бир вақтлар ўз тари-хий прогрессив ролини ўйнаган бўлса ҳам, ҳозир у империалистик монополиялар ҳукмронлигининг, аўр бериб қурулганининг, янги қирғин урушини тайёрлашнинг ни-коби бўлиб хизмат қилмоқда.

Капиталистик мамлакатларда л а р д а «оозлик», «демократия» деган сўзлар ўз маъносидан маҳрум этилган. «Буржуа демократияси», — деган эди В. И. Ленин, — да-балай гаплар, таъназлик, сўзлар, ҳавоий ваъдалар, эркинлик ва тенгчилик тўғрисида қўрққ шорлар демократиясидан, амалда эса бу-ларнинг ҳаммаси хотин-қизларнинг туқувлигини ва тенгсизлигини, меҳнаткашлар ва эксплуатация қи-линувчиларнинг туқувлигини ва тенгсизлигини яширади...

Пўқосини бу қабиҳ ёлғон! Маъ-лумлар билан золимлар, эксплуа-тация қилинувчилар билан экс-плуататорлар ўртасида «тенгчи-ли» бўлиши мумкин эмас, «тенгчи-лик» бўлиб бўлмайди. Эркинларга қо-нун йўли билан берилган имтиёз-лардан хотин-қизларни овоз қи-лай туриб, ишчиларни капитал-зумлидан қутқазмай туриб, меҳнат-каш дехқонни капиталистик, помещи-лик савдонга зумлидан қутқазмай туриб, ҳаммаки «эркинлик» бўлиши мумкин эмас, ҳақиқий «эркинлик» йўқ ва бўлмайди!.

Капиталистик давлатларда сай-лов ҳуқуқини доимо буржуа де-мократиясининг кўз-кўз қилина-лган томони эди ва шундай бўлиб қоламоқда. Президентлар, парла-ментлар, турли маҳаллий ташки-лотлар сайланади. Бирок, бу сай-лов системасининг сохта демокра-тияси меҳнаткашларни аллашнинг пухта йўлда, аюқда келтирилган системасидан иборат. У ерда халқ давлатни бошқаришга иштирок этаётганлик қилиб кўрсатилади, амалда эса, ҳокимият органлари асосан ҳукмронлик қилувчи бур-жуазиядан иборат бўлади.

Капиталистик мамлакатлардаги миллий ва ирқий зулм, неча мил-лионлаб меҳнаткашларнинг эле-ментар сийёс ҳуқуқлардан маҳ-рум этилиши — буларнинг ҳам-маси капиталистлар шовинисур-он билан гапирётган «эркин дунё»-нинг буржуа демократияси ана шундан иборатдир.

Буржуа сайлов ҳуқуқини формал харақтерга эга бўлиб, буржуа дав-лати эълон қилган гражданилар-нинг ҳуқуқлари доимо меҳнаткаш-ларга қарушнинг моддий шароит-ларга қарама-қарши қилиб қўйила-ди. Ишлаб қақириб восталардан маҳрум бўлган, очдан ўлмаслик учун ўз кучини капиталистларга сотишга мажбур бўлган меҳнат-кашлар амалда сийёс ҳаётида иш-тирок этиш имкониятидан маҳрум-дилар.

Буржуазия давлати эълон қи-лган «демократик» сайлов ҳуқуқи жуда кўп чеклашларга эга. Меҳ-наткашларни сайлов кампанияси-да ва сайланадиган муассасалар-да иштирок этишини бартаф қилиш-га қаратилган чеклашнинг асосий формаларидан бири — пензалар деб аталадиган нарсалардир. Граж-данлар овоз бериш ҳуқуқини олиш учун ана шу пензаларнинг тала-бларига жавоб беришлари керак. Амалда ана шу пензалар сайлов ҳуқуқини йўққа чиқаради ва сай-ловда иштирок этадиган кишилар-ни тавлаб олишга хизмат қилади. Пензалар сийёс ҳаётда эга бўлиб, меҳнаткашлар оммасига қарши қаратилган ва буржуазия-

нинг сийёс ҳукмронлигини му-стақамлаш воситаси бўлиб хизмат қилади.

АҚШ сайлов системаси энг реакцион системалардан бири бў-либ, унда жуда кўп чеклашлар бор. АҚШдаги мажбур сайлов сис-темаси амалда 20-25 миллион аме-рикалининг сайлов ҳуқуқидан маҳ-рум қилади.

Америка Қўшма Штатларининг 1767 йилда қабул қилинган кон-ституциясида давлат сайлов ҳу-қуқига оид умумий қондаларига бор эди. Кейинчалик конституция-га тузатишлар киритилиб, АҚШ гражданилари ирқ, танасининг ранги, жинсига қарамастан, сай-ловларда иштирок этади, деб эълон қилинган эди. Лекин АҚШ конституциясида эъзи қўйилган ана шу ҳуқуқлардан қўплан-қўп чеклашлар натижасида ҳеч нарсга қолмади деса бўлади. АҚШда сайлов ҳуқуқи асосан, айрим штатларнинг конституциялари би-лан бошқарилади. Бу конститу-циялар 50 дан ортиқ турли пенза-ларни белгилайди.

Еш цензининг юксак — 21 ёш-дан белгиланиши кўпгина йигит ва қизларнинг сайловда иштирок этиш ҳуқуқидан маҳрум қилади. АҚШ-нинг 29 штатига солдатлар ва матрослар овоз бера олмайдилар. 19 штатда маълумот цензи бор.

Р. ЕШИМБЕТОВ

напр. 8. 31.